ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administrajca: Aleje Marcinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy. - - - - - - telefon nr. 25-95. - - - - - - Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 15 listopada 1926

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł. kwartalnie 6 zł. Numer pojedyńczy 1 zł.

NUMER 22. Wydawca: *Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.* **ROK 5.**

Rabaty najwyższe Ceny koncernowe Kredyty dogodne

WĘGIEL - KOKS HUTNICZY - BRYKIETY

tylko z kopalń głębokich krajowych i zagranicznych

Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy T. z o. p.

Telefon 23-77, 37-77 Poznań, Plac Wolności 10. Adres telegr.: „Zapol"

Własny gmach handlowy

Własne składnice kolejowe Poznań, ul. Przemysłowa II. brama.

Związkowa Centrala Maszyn

Tow. Akc.

Ul. Wjazdowa 9 **POZNAŃ** Tel. 2280 i 2289

Maszyny i narzędzia rolnicze

wszelkiego rodzaju

oraz części zapasowe

Generalne reprezentacje:

H. Cegielski Tow. Akc.: garnitury parowe do młócenia

Massey - Harris: maszyny żniwne, motory naftowe

Aktiebolaget Baltic: centryfugi do mleka

Phoenix, Wiedeń: tryery do zboża

Prosimy zażądać oferty! Prosimy zażądać oferty!

Zjazd Zrzeszenia Gospod. Związków Przemysłowych Zach.-Połudn. Polski.

W dniach 5 i 6 b. m. odbył się w Katowicach zjazd Zrzeszenia Gospodarczego Zachodnio - Południowej Polski, w którym wzięły udział wszystkie zrzeszone Związki, a mianowicie Związek Przemysłowców w Krakowie, Związek Przemysłowców Bielska — Białej okolicy, Związek Przemysłowców Górniczo - Hutniczych w Katowicach, Związek Przemysłu Przetwórczego w Katowicach, Związek Fabrykantów w Poznaniu i Związek Fabrykantów w Bydgoszczy za pośrednictwem licznie reprezentowanych delegatów.

W dniu 5 b. m. obradowały Komisje: ogólnogospodarcza, oraz gospodarczo - skarbowa, w dniu zaś 6, plenum, które zagaił były minister p. Kiedroń, który następnie na podstawie regulaminu Zrzeszenia objął przewodnictwo Zjazdu. Następnie imieniem Rady Delegatów Zrzeszenia w Warszawie złożył sprawozdanie p. dr. R. Bataglja, który przedstawiając cały szereg spraw, w których Zrzeszenie zdołało osiągnąć sukces jak n. p.: w sprawie wysuniętych postulatów współpracy z Rządem, postępowania celnego, nowelizacji ustaw podatkowych, szczególnie rozbudowy podatku dochodowego i obniżenia stopy procentowej podatku przemysłowego, zaznaczył, że „Porozumienie gospodarcze“ zdołało obecnie zyskać pewne wpływy i reprezentuje wobec Rządu na równi z „Lewiatanem“ sfery przemysłowe w Polsce.

Po referacie sprawozdawczym p. dr. Bataglji rozpoczęły się obrady nad zgłoszonemi wnioskami komisji. Zaznaczyć tutaj pragniemy, iż Związek Fabrykantów zgłosił na ten Zjazd największą ilość referatów i to dotyczących najbardziej odczuwanych niedomagań w naszym ustawodawstwie, domagając się jego zmian w myśl wymogów życia gospodarczego.

Zgłoszone referaty przez Związek Fabrykantów dotyczyły: 1. o wstrzymaniu obowiązującej ustawy stmeplowej z dnia 1 lipca b. r., która ma obowiązywać od 1 stycznia 1927 r., odnośnie do jej brzmienia dotyczącego przymusowego stemplowania wszystkich rachunków i kwitów, 2. o rozbudowanie środków komunikacyjnych (linij kolejowych), łączących Małopolskę i Śląsk z Wielkopolską i Pomorzem, oraz o zwrocie różnic taryfowych, wynikłych skutkiem przewozu towarów, kierowanych przez władze drogą na korytarz górnośląski, 3. o stosowaniu ulg podatkowych dla przemysłu w zakresie ustawodawstwa skarbowego, szczególnie zaś wobec zaległości za rok 1924/25, 4. o stosowaniu bezwzględnego zakazu przywozu pewnych działów produkcji z zagranicy.

Prócz tego zgłoszono ze Związku Przemysłowców Kraków referat „o współpracy Rządu z kołami gospodarczemi“, oraz „o ustawie ośrodkach tymczasowych“ oraz ze Związku Przemysłowców Górn. Hut. w Katowicach zgłoszono referat „o zmianie rozporządzenia o ulgach celnych“.

Na podstawie zgłoszonych referatów uchwalono następujące wnioski i rezolucje:

1. W sprawie unifikacji ustawodawstwa handlowego Zrzeszenie wyraża pogląd, że jedną z walnych przyczyn niedomagań naszego życia gospodarczego jest niejednolitość ustawodawstwa handlowego na ziemiach Rzeczypospolitej.

2. Zrzeszenie Gospodarcze uważa za konieczne przeprowadzenie zmian w dotychczasowem brzmieniu paragrafu 1 ust. 1 rozporządzenia z 23 lipca 1926 r. o ulgach celnych i proponuje nadać mu brzmienie następujące: przy imporcie maszyn i aparatów niewyrabianych w kraju, jako też ich części może być stosowane cło ulgowe w wysokości 20 procent cła normalnego.

3. Zrzeszenie Gospodarcze stwierdza, że stemplowania wszelkich rachunków i korespondencyj kasowych przeciwstawia się stosowaniu w przemyśle i handlu nowych metod administracji kasowej, zapewniającej kontrolę przy stosunkowo niewielkich kosztach oraz zawiera w sobie niebezpieczeństwo demoralizacji zarówno płatników, jak i personelu administracyjnego firm. Zrzeszenie zwraca się więc do Rządu ażeby zechciał we właściwej formie ustawodawczej wstrzymać wykonanie rozdziału 12 B. art. 72, 73 i 74 ustaw z dnia 1 lipca r. b. o opłatach stemplowych.

4. Zrzeszenie Związków Przemysłowych stwierdza, że art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, gdy chodzi o umorzenie całkowitej, lub częściowej zaległości podatkowych firm przemysłowych, jest niedostatecznie stosowany, oraz zwraca się do Rządu, ażeby spowodował stosowanie tegoż artykułu w całej rozciągłości i to odnośnie tych wszystkich placówek, które, wykazując się poważnemi stratami, nie mogły uregulować swoich zaległości bez naruszenia substancji majątkowej.

5. Zrzeszenie Związków Przemysłowych stwierdza, iż stosowanie bezwzględnego zakazu przywozu pewnych rodzajów produkcji często uniemożliwia przemysłowi normalną pracę, w szczególności wówczas, gdy poszczególne fabrykaty, należące do objętych zakazem przywozu, znajdują się wyłącznie na rynku zagranicznym, objętym zakazem. Zrzeszenie zwraca się do Rządu o wydanie odpowiedniego zarządzenia, któreby umożliwiło w drodze wyjątku przywóz z państw, objętych zakazem, fabrykatów niezbędnie potrzebnych przemysłowi do produkcji.

6. Zrzeszenie Związków Przemysłowych wita z uznaniem zamiar Rządu wprowadzenia na całym obszarze Rzeczypospolitej Izb Handlowych i Przemysłowych i prosi, ażeby projekt ustawy o Izbach Handlowych i Przemysłowych został przedłożony do opinji orgnizacyj gospodarczych.

7. Zrzeszenie Związków Przemysłowych zwraca się do Rządu z tem, ażeby w wypadkach kierowania transportów przez korytarz niemiecki Rząd zwracał różnice kosztów przewozu, spowodowanych wysoką taryfą niemiecką. Wielkopolska i Pomorze nie mogą ponosić skutków niedostatecznej komunikacji, co równałoby się stosowaniu wyjątkowych warunków dla tych części kraju, uniemożliwiających im rozwój gospodarczy, oraz konkurencję na rynku wewnętrznym. Zjazd pozatem zwrócił się telegraficznie do Ministra komunikacji z prośbą, ażeby przed wprowadzeniem zróżniczkowania wysokości taryfy, zmierzającego do podniesienia dochodów kolei, Min. Komunikacji zechciało wypracować projekt tegoż zróżniczkowania i przedstawić go Zrzeszeniu Gospodarczemu do zaopinjowania. Pozatem zjazd polecił Związkom przedstawić wszystkie artykuły, co do których podwyżki na przewóz wprowadzać nie można, wraz z odpowiedniemi uzasadnieniami. S.

Okólnik Związku Fabrykantów.

EKSPORT.

Do Anglji: Przy eksporcie produktów zwierzęcych wymagane są świadectwa, które to muszą być wydane przez odpowiednią władzę urzędową tego kraju, z którego produkt był wysłany do W. Brytanji, a mianowicie na szynki, bekony, słoniny, tłuszczów przetopionych, mięsa gotowanego, konserwowanego, soków mięsnych, skór suszonych lub zasolonych, superfosfatów i fosfatów kostnych oraz płyt rogowych.

Kiszki do wyrobu kiełbas, szczeciny mytej i rozsegregowanej, włosia krowiego i koziego oraz nieczyszczonego tłuszczu (lanoliny), produktów wieprzowych, a mianowicie: głowizny nóżek, żołądków, przewodów pokarmowych i skóry, szczeciny mytej i odkażonej, szczeciny farbowanej oraz włosia z krowiego ogona bez części skóry i mięsa, mąki kostnej, kości, mąki mięsnej oraz mąki z rogów i kopyt, odpadków skór służących do wyrobu kleju, odpadków skór (pikierów), skór cielęcych solonych z głów cielęcych oraz białych odpadków skór.

Podania o zezwolenia na wwóz wyszczególnionych artykułów winny być sporządzone na specjalnych formularzach, które to wydaje Min. Rolnictwa i Rybołóstwa w Londynie (Whitehall Place S. W. 1).

Podania o zezwolenie na wwóz włosia i szczeciny oczyszczonej i rozsegregowanej należy składać na ręce sekretarza Londyńskiej Izby Hnadlowej (Oxford Court London E. C. 4).

Instytut eksportowy. W najbliższym czasie przystąpi Ministerstwo Przemysłu i Handlu do zrewidowania zasad, dotyczących założenia i prowadzenia instytutu eksportowego oraz wypracowania ostatecznego projektu.

SPRAWY PODATKOWE.

Zmiana stawek opłat stemplowych i podatku giełdowego. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 września b. r. Dz. U. P. Nr. 100 zmienia stawki opłat stewplowych od spółek i podatku giełdowego. Szczegóły poda Związek.

SPRAWY KREDYTOWE.

Sprawy kredytowe. Wobec psucia się pokrycia kruszcowego wstrzymuje się Bank Polski narazie od przyznawania nowych kredytów oraz od podwyższania kredytów już istniejących. W zakresie kredytów reportowych nastąpiło obostrzenie w tym kierunku, że kredytów takich udziela się na trzy miesiące oraz tylko w rozmiarach kredytów towarowych, udzielanych przez przedsiębiorstwa ich odbiorcom.

SPRAWY TARYFOWE.

Zmiana taryfy towarowej. Z dniem 1 listopada b. r. wchodzi w życie nowe uzupełnienie taryfy towarowej, wprowadzające szereg ulg taryfowych: 1. wywóz zagranicę mąki żytniej będzie taryfikowany ze zniżką opłat na dalszych odległościach z V-tej do IV-ej klasy, 2. przy wywozie zagranicę węgla oraz kwasu siarkowego w składzie całych pociągów — zniżenie o 10%, 3. poczynając od 250 klm schematu klasy V, nastąpi zniżenie taryfy dla artykułów spożywczych jak mąka, mięso, ryby, nabiał i t. d., 4. wobec wzmożonego wywozu otrąb Ministerstwo Komunikacji na skutek starań krajowych producentów rolnych ustaliło zniżoną do klasy VIII taryfę wyjątkową tylko dla przesyłek otrąb z zawartością 20% mąki i jedynie w obrocie wewnętrznym. Wszystkie inne przesyłki otrąb będą opłacały wedle klasy VI.

SPRAWY CELNE.

Skrócenie terminu dla wyrównania należności celnych nieprawidłowo pobranych. Usiłowania Związku w sprawie w tytule podanej odniosły ten skutek, że obecnie zostało wydane w Dz. Ust. P. Nr. 101 nowe rozporządzenie, mocą którego dawny termin dwuletni, w czasie którego urzędy celne miały prawo żądać wyrównania należności celnych omyłkowo niepobranych, względnie pobranych nadmiernie, został skrócony do jednego roku. Nowy ten przepis obowiązuje od dnia 13 października 1926 r.

Zmiana brzmienia uwagi 5 do poz. 140 taryfy celnej. W myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. 9. 1926 r., Dz. Ust. P. Nr. 100, płacą wszelkie wyroby z wyjątkiem szyn kolejowych, kolejkowych i tramwajowych (żłobkowanych) wymienione w poz. 140 o wytrzymałości 55—70 klg włącznie na 1 mm kwadratowy — cło według odpowiednich punktów z dodatkiem zł 10 od 100 klg, zaś o wytrzymałości powyżej 70 klg na 1 mm kwadratowy płacą cło według odpowiednich punktów z dodatkiem zł 55,— od 100 klg.

Zwrot ceł przy wywozie karbidu, azotniaku oraz azotanu amonu. Sprawa zwrotu ceł przy wywozie artykułów w tytule podanych została załatwiona, jak już w jednym z poprzednich okólników podaliśmy, rozporządzeniem z dnia 24.9. 1926 r., Dz. Ust. P. Nr. 101.

Waloryzacja ceł. Waloryzacja ceł nie jest narazie zamierzona, przypuszczalnie stanie się aktualną w chwili pasywności bilansu handlowego.

Ulgi celne przy dowozie niektórych artykułów do Austrji. Od dnia 2 lipca następujące artykuły zostały zwolnione od cła przy wwozie do Austrji:

Ex 368 (a) Belki z surowego żelaza od 500 mm wzwyż;

Ex 369 a) Blachy i płyty z blachy surowej o grubości powyżej 5 mm;

4 blachy surowe o grubości poniżej 0,3 mm;

Ex 369 (b) Blachy walcowane etc. o grubości poniżej 0,3 mm;

Ex 369 (c) Blachy przerobione o grubości poniżej 0,3 mm.

Dna do kotłów z blachy surowej o grubości powyżej 5 mm; blachy gięte lub wyrzynane inaczej, niż prostokątne o grubości powyżej 5 mm; blachy żłobkowane (rowkowane) surowe, o grubości powyżej 2 mm; żelazo walcowane na zimno o grubości poniżej 0,3 mm, jak również druty nie zostały zwolnione od cła.

ROZPORZĄDZENIA i USTAWY.

Niniejszem zwracamy uwagę na rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w Dzienniku Ustaw:

Nr. 100, poz. 573, z dnia 24 września 1926 r. „O zmianie brzmienia uwagi 5 do pozycji 140 taryfy celnej".

Nr. 101, poz. 582, z dnia 28 września 1926 r. w sprawie zmiany brzmienia artykułów 103 i 104 ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby z dnia 19 maja 1920 r.

Nr. 101, poz. 582, rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 24 września 1926 r., w sprawie zwrotu ceł przy wywozie karbidu, azotniaku oraz azotanu amonu.

Nr. 101, poz. 586, rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 28 września 1926 r., w sprawie skrócenia terminu, wyznaczonego do wyrównania należności celnych, omyłkowo niedobranych w swoim czasie, względnie nadmiernie pobranych.

Nr. 101, poz. 588, rozporządzenie Min. Przemysłu i Handlu z dnia 29 września 1926 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Spraw Wewnętrznych, w sprawie zmiany § 7 rozporządzenia Min. Przemysłu i Handlu z dnia 2 grudnia 1921 r. o wysokości i porządku pobierania opłat za dozór kotłów.

Nr. 103, poz. 598, z dnia 20 października 1926 r. o uzupełnieniu przepisów, normujących nastrój władz spółek akcyjnych.

Nr. 103, poz. 601, szczeg. p. zesz. 43 w dziale „Komunikacja i transport", z dnia 4 października 1926 r., o uzupełnieniu taryfy towarowej.

Nr. 105, poz. 609, z dnia 2 sierpnia 1926 r., o ustawie karnej służbowej.

Dz. Ustaw nr. 109, poz. 639, w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu statutu Banku Polskiego.

Dz. Ustaw nr. 110, poz. 641 art. 2 w sprawie regulowania kolejowych transportów węgla, koksu i brykietów.

Dz. Ustaw nr. 112, poz. 650, w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia z dnia 23 lipca 1926 o ulgach celnych oraz poz. 652 w sprawie przepisów o kolejności przyjmowania ładunków, nadawanych do wysyłania, oraz o wykonaniu planu przewozowego na zasadzie kolejności.

SPRAWY INFORMACYJNE.

Niniejszem podajemy do wiadomości, iż przy Ministrze Komunikacyj ma objąć stanowisko Komisarza Węglowego Dyrektor Dep. Ruchu Min. Komunikacji p. inż. Czapski, który będzie miał za zadanie regulowanie przewozów kolejowych węgla i koksu.

Narada Gospodarcza Prezydjum Rady Ministrów. W sobotę, dnia 30 października b. r. odbyła się narada gospodarcza, zwołana przez Wicepremjera Bartla, jako przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z udziałem reprezentanta Związku naszego p. prezesa Samulskiego.

Przedmiotem obrad były następujące sprawy: a) Walka z drożyzną oraz środki dla obniżenia środków produkcji i wymiany (co ma życie na ten cel czynić, a co ma czynić Państwo), b) stabilizacja złotego, c) ściąganie kapitałów zagranicznych i zaciągnięcie pożyczki państwowej zagranicą, d) biuro badania cen, e) forma kooperacji kół gospodarczych z Rządem.

Traktat handlowy z Austrją. Zwracamy uwagę, że w najbliższym czasie mają być podjęte rokowania o rewizję umowy handlowej z Austrją. W tej sprawie już raz zwróciliśmy się do P. T. Członków o zakomunikowanie nam swych postulatów, jednak nie otrzymaliśmy odpowiedzi. Ponownie zatem wskazujemy na ten fakt i prosimy o stanowcze przesłanie nam swych postulatów, ponieważ w przeciwnym wypadku nie będziemy mogli skutecznie zastąpić interesów tych, którzy z dotychczasowej umowy z Austrją nie są zadowoleni.

Traktat handlowy z Niemcami. Rokowania handlowe w Berlinie odbywają się prawidłowo i rzeczowo. Niemcy skłonni są do udzielenia koncesji w sprawach bydlęcych, mięsnych i wogóle agrarnych. Narazie Niemcy nie łączą sprawy incydentu chorzowskiego ze sprawą traktatu.

Projekt ustawy przemysłowej. Projekt ustawy przemysłowej, wykończony w Ministerstwie Przemysłu i Handlu znajduję się już w Radzie Prawniczej, skąd po zaopinjowaniu odejdzie na Radę Ministrów.

Projekt ustawy o Izbach Handlowych i Przemysłowych. Projekt ustawy o Izbach Handlowych i Przemysłowych jest przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu prawie wykończony i zostanie rozesłany do opinji instytucjom i zrzeszeniom gospodarczym. Projektuje się, ażeby część członków była mianowana przez Rząd, a część wybierana. Nie jest jednakowoż zadecydowane, czy wybory odbędą się systemem kurialnym — na wzór ordynacji austrjackiej — czy też na podstawie desygnacji przez związki przemysłowe i handlowe.

Biuro badania cen. Rząd projektuje utworzenie biura badania cen na wzór niemiecki. Ministerstwo Przemysłu i Handlu stara się, ażeby ta instytucja znajdowała się pod wpływem jego, Prezydjum zaś Rady Ministrów chciałoby instytucję tę mieć pod swoją ingerencją.

„Przewodnik Przemysłu i Handlu Polskiego“. Niniejszem podajemy do wiadomości, że ukazało się nowe wydawnictwo „Przewodnik Przemysłu i Handlu Polskiego“, którego zadaniem jest ułatwienie sferom przemysłowym, handlowym i finansowym orjentowanie się w całokształcie życia gospodarczego kraju oraz służenia idei uniezależnienia się od obcej produkcji przemysłowej.

Redakcja zamierza wprowadzić nowy i bardzo obszerny dział, który będzie zawierał wiadomości o życiu gospodarczym obcych krajów oraz wskazówki, mające na celu ułatwienie nawiązania stosunków z tymi krajami w celach eksportowych.

Wydawnictwo ukazywać się będzie co rok i najbliższy Rocznik ukaże się w połowie roku przyszłego. Cena egzemplarza wynosi 50,— zł.

Dlatego też pozwalamy sobie zwrócić uwagę na to wydawnictwo, zasługujące na poparcie, nadmieniając jednocześnie, że Redakcja i Administracja mieści się w Warszawie przy ulicy Ś-to Krzyskiej 15.

Poradnik Finanspwy z Gazetą Losowań. Pod takim tytułem ukazał się pierwszy numer czasopisma, poświęconego propagandzie przezornej oszczędności i informacjom finansowym. Bardzo wdzięczne i pożyteczne zadanie, gdy się weźmie pod uwagę nastroje społeczeństwa, w którem szeregiem ustaw waloryzacyjnych podważono zaufanie do lokat pewnych, inflacja zaś zabiła doszczętnie wiarę w wartość oszczędzania. Pierwszy numer „Poradnika“, którego redakcję objął znany dobrze w sferach gospodarczych p. Cezary Łagiewski wyróżnia się treścią obfitą, szata zaś zewnętrzna przynosi zaszczyt Tow. Wyd. „Wiedza Zawodowa“, wypuszczającemu już drugie czasopismo specjalne, stojące na wysokim poziomie wymagań graficznych. Adres Redakcji: Warszawa, Hoża 66, prenumerata kwartalna 3,— zł.

W sprawie trudności otrzymania smoły węglowej dla celów dalszej produkcji. Na skutek zabiegów Związku Fabrykantów w sprawie zaopatrzenia fabryk papy dachowej i innych przetwarzających smołę w surowiec, Ministerstwo Przemysłu i Handlu doniosło Związkowi, iż w razie stwierdzonej potrzeby fabryki, potrzebujące do produkcji smołę węglową, mogą korzystać z bezcłowego wwozu smoły z zagranicy.

Bursa Akademicka. Niniejszem podajemy PP. Członkom do wiadomości, iż przy Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 3, utworzoną została Bursa Akademicka. Zarząd Bursy zwraca się z prośbą do naszych PP. Członków o poparcie tej pożytecznej instytucji.

Na Ziemiach Polski Zachodniej
„ŻYCIE GOSPODARCZE“
jest jedynem pismem broniącem skutecznie interesów przemysłu.

Kokosowe
chodniki, kilimy i wycieraczki
wszelkiego rodzaju poleca
po najkorzystniejszych cenach
tylko hurtownie
Fabryka dywanów i chodników
„WAWEL“
właściciel:
Stanisław Kluz
POZNAŃ, Plac Działowy 11

POZNAŃSKA FABRYKA SUKNA T. z o. p.

Telefon 16-19 Poznań - Naramowice Telefon 16.19

Fabryczny Skład Hurtowy w Poznaniu

Stary Rynek 46/47, I. p. — Telefon 50-04

Wyrabia materjały czysto-wełniane jak: **bostony, flausze, ulstry, ubraniowe i t. d.**
Przyjmuje zamówienia na większe partje **materjałów, mundurowych, liberyjnych,**
również wyrabia **wełnianą watę na kołdry.**

Ubrania, Paltoty, Raglany, Piżeki, Spodnie męskie i dla chłopców

marki znak ochr.

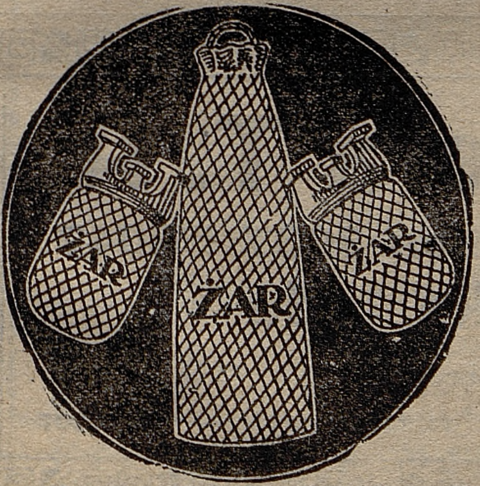
ze względu na wypróbowany krój, wykonanie i elegancję zastępują w zupełności wykonanie podług miary.

Do nabycia w każdym większym składzie odzieży w Poznańskiem, na Pomorzu, Górn. Śląsku oraz na terenie Wolnego Miasta Gdańska

Prawdziwe tylko w powyższym prawnie zastrzeżonym znakiem ochronnym.

F. LISIECKI, Poznań, Stary Rynek

Największa fabryka wykwintnej odzieży męskiej i dla chłopców.

FABRYKA SIATEK ŻAROWYCH

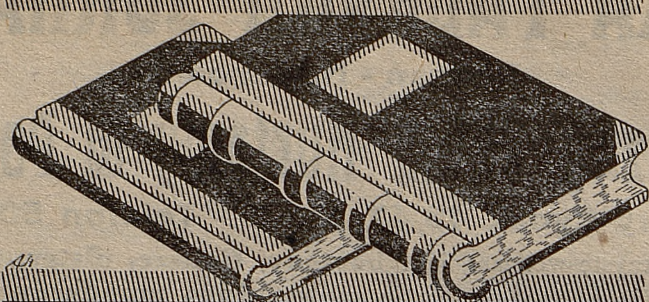
„ŻAR“ TOW. AKC.

NOWY TOMYŚL (WOJ. POZNAŃSKIE)

Największa tego rodzaju fabryka w Polsce.
Reprezentacje we wszystkich dzielnicach kraju oraz zagranicą. - - - - EKSPORT.

KSIĘGI HANDLOWE

Znaczek fabryczny

Znaczek fabryczny

KRĘGLEWSKIEGO

Czekolady | Kakao

„GOPLANA“

POZNAŃSKA
FABKYKA CZEKOLADY
TOWARZYSTWO AKCYJNE

POZNAŃ

ULICA ŚW. WAWRZYŃCA 28.

Cukry deserowe | Marcepany

PERFUMY,
WODY KOLOŃSKIE
MYDŁA

KALIA
JSTE

PRZODUJĄ w POLSCE
J. & S. Stempniewicz
WARSZAWA POZNAŃ RADOM

Browary Huggera T. A.

Poznań, ul. Półwiejska 25. Telefon 3037 i 3047.

Słodownie i fabryka lodu

polecają swoje wyborowe piwa:

Kryształ jasne (pilzeńskie) — **Specjał** ciemne (monachijskie) — **Porter**

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego 7, dom ogrod. — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. w Poznaniu.